

רבי יהודה בן פזי הנה ליה ההוא אריסא, והנה קא מצער ליה, אתו לקמיה ר' זירא ור' אבא, אמרו ליה מאי עביד מר באריסיה. אמר להון גברא פי גניב, מאריה דשמשא זזהר עליה זיהרא. אמרו ליה, לא לעיין מר במליה. אמר להו, ומה אעביד והוא מצער לי. אמרו ליה, יתפרש מר מיניה, ויתנהי לך. עד דהו יתבי, אמרו ליה לאו להאי אתינא גבך, אלא לימא לן מר, השבטים בני יעקב, מה אינון לעלמא דאתי. אמר להו, קודשא ברין הוא סליק להו למתיבתא דרקיעא, וכל נשמתא דצדיק דסליק, אינון סהדין על עובדוי.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, אָמְרוּ לוֹ: לֹא לָזֶה בָּאנוּ אֵלֶיךָ, אֲלֵא יֹאמֵר לָנוּ מוֹרְנוּ, הַשְּׁבֵטִים בְּנֵי יַעֲקֹב מֵהֵם לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הַעֲלֵה אוֹתָם לִישִׁיבַת הַרְקִיעַ, וְכָל נִשְׁמַת צָדִיק שְׁעוֹלָה, הֵם מְעִידִים עַל מַעֲשֵׂיהָ. זֶהוּ שְׁכָנוֹב (תהלים קכב) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, זוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֵטִים שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַעֲדֵי עַל כָּל צָדִיק וְצָדִיק מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָמָּה? לְהִיּוֹת כָּלָם מוֹדִים וּמְבָרְכִים לְשֵׁמוֹ. זֶהוּ שְׁכָנוֹב, עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ וּמִשְׁתַּבַּח וְאוֹמֵר: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, רָאָה מֵהַ הִנַּחְתִּי בְּאַרְץ, וְזֶהוּ לְהַדוּת לְשֵׁם ה'.

וְהֵינּוּ שְׁשֵׁנוּ, כָּל צָדִיק וְצָדִיק יֵשׁ לוֹ מְדוּר לְפִי כְבוֹדוֹ, וְלְפִי הָרְאוּי לוֹ. מִי שֶׁבָּא מְרֹאבֵן, שֵׁם מְדוּרוֹ עִם הַצְּדִיקִים מִן רְאוּבֵן, וְכֵן כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט. וּמִי שֶׁהוּא גֵר מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם וְנִתְגַּיֵר, מְדוּרוֹ בְּמְדוּר שֶׁל גְּרִים. וְהַשְּׁבֵטִים עוֹמְדִים לְעֵדִים לְכָל צָדִיק וְצָדִיק. זֶהוּ שְׁכָנוֹב שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֵטִים שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמַתוֹ שֶׁל צָדִיק יוֹדַעַת וּמִכְרַת לְעוֹלָם הַבָּא מֵהַ שְׂאֵינּוּ יוֹדַע וּמִכִּיר מִלֵּאף הַמְּשֵׁרֶת. זֶהוּ שְׁכָנוֹב (ישעיה א) אָמְרוּ צָדִיק כִּי טוֹב, כִּי טוֹב

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פְּזִי, הָנָה לִיָּה הַהוּא אַרִיסָא, וְהָנָה קָא מְצַעַר לִיָּה, אָתוּ לְקַמִּיָּה ר' זִירָא וְר' אַבָּא, אָמְרוּ לִיָּה מַאי עָבִיד מַר בְּאַרִיסִיָּה. אָמַר לְהוֹן גְּבָרָא כִּי גְנִיב, מְאַרִיָּה דְשִׁמְשָׁא זִזְהַר עֲלֵיָּה זִיְהָרָא. אָמְרוּ לִיָּה, לֹא לְעִיִּין מַר בְּמַלְיָה. אָמַר לְהוּ, וּמָה אֲעָבִיד וְהוּא מְצַעַר לִי. אָמְרוּ לִיָּה, יִתְפָּרֵשׁ מַר מִיְנִיָּה, וְיִתְנַהֵי לְךָ. עַד דְּהוּ יִתְבִּי, אָמְרוּ לִיָּה לָאוּ לְהַאי אֲתִינָא גְבָךְ, אֲלֵא לִימָא לָן מַר, הַשְּׁבֵטִים בְּנֵי יַעֲקֹב, מָה אֵינוֹן לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אָמַר לְהוּ, קוֹדֶשָׁא בְרִין הוּא סָלִיק לְהוּ לְמַתִּיבְתָא דְרַקִּיעָא, וְכָל נִשְׁמַתָּא דְצָדִיק דְסָלִיק, אֵינוֹן סַהְדִין עַל עוֹבְדוּי.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קכב ג) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, זוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֵטִים שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַעֲדֵי עַל כָּל צָדִיק וְצָדִיק מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָמָּה, לְהִיּוֹת כָּלָם מוֹדִים וּמְבָרְכִים לְשֵׁמוֹ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ וּמִשְׁתַּבַּח וְאוֹמֵר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם רָאָה מֵהַ הִנַּחְתִּי בְּאַרְץ, וְזֶהוּ לְהַדוּת לְשֵׁם ה'.

וְהֵינּוּ דַתְנָן, כָּל צָדִיק וְצָדִיק יֵשׁ לוֹ מְדוּר לְפִי כְבוֹדוֹ, וְלְפִי הָרְאוּי לוֹ. מֵאֵן דְאַתִּי מְרֹאבֵן, שֵׁם מְדוּרוֹ עִם הַצְּדִיקִים מִן רְאוּבֵן, וְכֵן כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט. וּמֵאֵן דְהוּא גֵר מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם וְנִתְגַּיֵר, מְדוּרוֹ בְּמְדוּר שֶׁל גְּרִים. וְהַשְּׁבֵטִים, עוֹמְדִים לְעֵדִים לְכָל צָדִיק וְצָדִיק. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֵטִים שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל לְהַדוּת לְשֵׁם ה'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמַתוֹ שֶׁל צָדִיק, יוֹדַעַת וּמִכְרַת לְעוֹלָם הַבָּא, מֵהַ שְׂאֵינּוּ יוֹדַע וּמִכִּיר מִלֵּאף הַמְּשֵׁרֶת. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה

ממלאכי השרת. וכתוב (תהלים צו) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה.

רבי אבא פתח ואמר, (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים נפלאות. עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות גאולה לבניו פאותם הימים ששלח הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל, והלקה פאותם המכות את המצרים בגלל ישראל.

בא וראה מה בין הגאולה הזו לגאלת מצרים. גאלת מצרים היתה במלך אחד ובמלכות אחת, וכאן בכל מלכי העולם ובכל מלכות שבעולם, ואז יתפבד הקדוש ברוך הוא בכל העולם ובכל הארץ, וידעו כלם את שלטונו של הקדוש ברוך הוא בכל העולם, וכלם ילקו במכות עליונות על כל אחת שפטים, משום שסרכו בישראל.

ובשידעו את שלטונו של הקדוש ברוך הוא, ככתוב (זכריה יב) והיה ה' למלך על כל הארץ, אז כלם יתנדבו עם ישראל לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (ישעיה טו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'. ואז יזדמנו האבות בשמחה לראות את גאלת בניהם כמו מקדם. זהו שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

פְּרַשְׁת וַיִּרְא

ואברהם היה יהיה (בראשית יח) - יהיה בגימטריא שלשים. יום אחד יצא רבי שמעון וראה עולם חשוף ואפל, ונסתתם אורו. אמר לו רבי אלעזר בנו, בא ונראה מה רוצה הקדוש ברוך הוא. הלכו ומצאו מלאך אחד שדומה להר גדול, ומוציא שלהבות אש מפיו.

ואברהם היה יהיה: יהיה בגימטריא שלשים. זמנא חד נפיק ר' שמעון, וחקא עלמא דחשיף ואפיל, ואסתתם נהוריה. אמר ליה לרבי אלעזר בריה, תא ונחזי מה בעא קודשא בריה הוא. אזלו, ואשפחו חד מלאכא, דדמי לטורא רברבא, ואפיק תלתין שלהובין דנורא מפומיה.

אמרו צדיק פי טוב, פי טוב ממלאכי השרת. וכתוב (תהלים צו יא) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה.

רבי אבא פתח ואמר, (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, זמין קודשא בריה הוא למעבד פורקנא לבנוי, כאינון יומין דשלח קודשא בריה הוא לאפקא לישראל, ואלקי באינון מכתשין למצרים, בגיניהון דישראל.

תא חזי, מה בין פורקנא דא, לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה, בחד מלכא ובמלכו חד. הכא, בכל מלכין דעלמא, ובכל מלכותא דעלמא. וכדין אתייקר קודשא בריה הוא בכל עלמא, ובכל ארעא, וינדעון פלא שולטנותיה דקודשא בריה הוא בכל עלמא, וכלהו ילקון במכתשין עילאין על חד תרין, בגין די סרבון בהון בישראל.

וכד ינדעון שולטנותיה דקודשא בריה הוא, פמא דכתיב, (זכריה יא ט) והיה ה' למלך על כל הארץ. פדין פלהו יתנדבון בהו בישראל לקודשא בריה הוא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה טו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'. פדין יזדמנון אבהן בחדוה, למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין. הדא הוא דכתיב, (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

פְּרַשְׁת וַיִּרְא

ואברהם היה יהיה: יהיה בגימטריא שלשים. זמנא חד נפיק ר' שמעון, וחקא עלמא דחשיף ואפיל, ואסתתם נהוריה. אמר ליה לרבי אלעזר בריה, תא ונחזי מה בעא קודשא בריה הוא. אזלו, ואשפחו חד מלאכא, דדמי לטורא רברבא, ואפיק תלתין שלהובין דנורא מפומיה.

אמר לו רבי שמעון, מה אתה רוצה לעשות? אמר לו: אני רוצה להחריב את העולם משום שלא מצויים שלשים צדיקים בדור, שפך אמר הקדוש ברוך הוא על אברהם, ואברהם היה יהיה, יהיה בגימטריא שלשים הם. אמר לו רבי שמעון: בבקשה ממך, לך לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו: בר יוחאי מצוי בעולם.

הר"ך המלאך ההוא לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו: רבון העולם, גלוי לפניך מה שאמר לי בר יוחאי? אמר לו הקדוש ברוך הוא: לך תחריב את העולם ואל תשגיח בכר יוחאי.

בשכא, ראה רבי שמעון את המלאך. אמר לו: אם לא תלך, גזרני עליך שלא תפגס לשמים, ותהיה במקום של עזא ועזאל. וכשתפגס לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לו, ואם אין שלשים צדיקים בעולם, אז שיהיו עשרים, שהרי פתוב לא אעשה בעבור העשרים. ואם אין עשרים, שיהיו עשרה, ואחר כך פתוב לא אשחית בעבור העשרה. אם אין עשרה - שיהיו שנים, שהם אני ובני. שפך פתוב (דברים ט) על פי שנים עדים יקום דבר, ואין דבר אלא עולם, שפתוב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו וכו'. ואם אין שנים - הרי יש אחד, ואני הוא, שפתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. באותה שעה יצא קול מן השמים ואמר: אשרי חלקך, רבי שמעון, שהקדוש ברוך הוא גזור למעלה, ואתה מבטל למטה. בודאי עליך פתוב (תהלים קמח) רצון יראיו יעשה.

פרשת תולדות

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם הזה. אמאי פתיב תרי זמני האדום. אלא, בגין דכל מה דאית ליה אדום,

אמר ליה רבי שמעון, מה את בעי למיעבד, אמר ליה בעינא למחרביה לעלמא, בגין דלא שכיחי תלתין זפאין בדרא. דהכי גזר קודשא בריך הוא על אברהם, ואברהם היה יהיה, יהיה בגימטריה תלתין הוו. אמר ליה רבי שמעון, במטו מינך זיל קמי קודשא בריך הוא ואימא ליה, בר יוחאי שכיח בעלמא. אזל ההוא מלאכא קמי קודשא בריך הוא, אמר ליה, מארי עלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי, אמר ליה קודשא בריך הוא, זיל אחריביה לעלמא, ולא תשגיח ביה בכר יוחאי.

בר אתא, חזייה רבי שמעון למלאכא, אמר ליה אי לא תיזל, גזרנא עלך דלא תיעול לשמיא, ותהוי באתר דעז"א ועזאל. וכד תיעול קמי קודשא בריך הוא אימא ליה, ואי לית תלתין זפאין בעלמא, ליהוון עשרים. דהכי פתיב לא אעשה בעבור העשרים. ואי לית עשרים, להו עשרה, ואחר כך פתיב, לא אשחית בעבור העשרה. אי לית עשרה להוון תרין, דאינון אנא וברי. דהכי פתיב, (דברים יט טו) על פי שנים עדים יקום דבר, ואין דבר אלא עולם, דכתיב (תהלים לג ו) בדבר ה' שמים נעשו וכו'. ואי לית תרין, הא אית חד, ואנא הוא. דכתיב (משלי י כח) וצדיק יסוד עולם. ביה שענתא נפק קלא מן שמיא ואמר, זפאה חולקך רבי שמעון, דקודשא בריך הוא גזר לעילא, ואת מבטל לתתא, בודאי עלך אתמר (תהלים קמח) רצון יראיו יעשה.

פרשת תולדות

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם הזה. אמאי פתיב תרי זמני האדום. אלא, בגין דכל מה דאית ליה אדום,